

Amalfi, locul în care s-au întâlnit ninfe, sirene, eroi și sfinți

Când am venit, pentru prima oară, în Italia, în 1993, era o toamnă târzie, cerul era limpede, iar lumina era mereu blândă și caldă, chiar și în zilele cu ploaie. Nu era o toamnă ruginie, nici amară, nici roșietică, era o toamnă galbenă, verde, albastră... Am ajuns pe coasta Amalfi (care avea să devină, patru ani mai târziu, patrimoniu Unesco) și am avut sentimentul, pentru prima oară în viață, că descoperisem paradisul terestru. Mă simțeam copleșită până la lacrimi de atâta frumusețe, priveam în jur și...plângeam.

Lămâii cocoțați pe stânci, în locuri greu de imaginat, aveau crengile împovărate de fructe: lămâi enorme, care păreau niște pepeni, de un galben strălucitor, orbitor în zilele cu soare. Nu există o licoare mai îmbietoare și mai delicioasă decât *limoncello*, băutura preparată cu coajă de lămâie, pe care o puteți gusta, aici, la tot pasul. Totodată, nu există un spectacol mai fermecător decât acela al lămâilor care, atârând peste mare, îi conferă o culoare imposibil de descris: un amestec, aproape alchimic, de verde, galben și albastru. Mă gândeam la toți poeții care au găsit inspirație în aceste locuri și mi-am amintit versurile lui Goethe, poetul iremediabil îndrăgostit de Amalfi: *Conosci tu la terra dove*

*il limon fiorisce? /Laggiù, laggiù voglio con te fuggire.
(Cunoști, tu, locul în care lămâii înfloresc/ Acolo, acolo
vreau să fug cu tine).*

Nu eram singura care, odată ajunsă la Amalfi, a avut certitudinea că intrase în paradis. Înaintea mea, la începutul secolului al XX-lea, un rafinat scriitor italian, Renato Fucini, cunoscut, la vremea respectivă, pentru atitudinea sa

extrem de critică la adresa orașului Napoli (pe care îl considera un loc

terifiant), în momentul în care a intrat la Amalfi, a rostit faimoasele cuvinte: *Il*

giorno del giudizio, per gli amalfitani che andranno in Paradiso, sarà un giorno come tutti gli altri. (În ziua Judecării de Apoi, pentru amalfitanii care vor ajunge în paradis, va fi o zi ca oricare alta).

Îmi amintesc că am citit cuvintele astea pe o placă, amplasată pe poarta de intrare în oraș, înainte de a mă pierde prin labirintul de străzi înguste, întortocheate, parcă cioplite cu mâinile în munte, într-o armonie arhitecturală perfectă, care l-a determinat pe renumitul arhitect Le Corbusier să exclame: *Nu e posibil așa ceva, dar există!*

Niște prieteni italieni mi-au spus că, pentru a înțelege înțelesul cuvintelor, care te întâmpină la intrarea în oraș, trebuia să urc pe colina cea mai înaltă, acolo unde se află cimitirul din Amalfi, într-un

loc numit, în mod paradoxal, *Belvedere cimitero monumentale*. Cimitirul este cu vedere la mare, domină peisajul și oferă o viziune paradisiacă asupra vieții și asupra morții. De acolo, de sus, peisajul e sublim. Marea, cerul și pământul se

contopesc în mod divin. Pentru amafitani, paradisul e în fiecare zi. Am înțeles, de acolo, de sus, și versurile lui Salvatore Quasimodo (poetul sicilian, premiul Nobel pentru literatură, pe care le-a scris la Amalfi): *Aici e ușor să uiți de moarte și să ți-o imaginezi ca pe un ecou luminos al peșterilor, în zilele în care marea e tumultuoasă, iar vocea sirenelor amenințătoare.*

Nu întâmplător, pentru a explica originile unui astfel de loc, nu a fost suficientă o simplă explicație istorică, potrivit căreia orașul Amalfi ar fi fost întemeiat, în secolul al IV-lea d.Hr, de către un grup de cetățeni ai Romei, pe care

împăratul Constantin i-ar fi invitat să se stabilească la Constantinopol. În drum spre capitala bizantină, ar fi naufragat pe coastele regiunii Puglia, unde au întemeiat orașul numit *Melphi*. La scurt timp, au ajuns, cu îmbarcațiunile lor, într-un loc aflat între Munții Lattari și Marea Tireniană, unde au fondat un mic sat pescăresc, numit Amalfi. Dincolo de adevărul istoric, apariția acestui loc a dat naștere multor legende, care vorbesc despre nimfe, sirene, eroi sau sfinți.

Una dintre ele povestește că Hercule s-a îndrăgostit nebunește de nimfa Amalfi. Când zeii au decis că aceasta trebuie să moară tânără, Hercule aproape că a înnebunit, de durere, și a căutat cel mai frumos loc, în care să o îngroape. A ales o coastă, înconjurată de mare și stânci, un peisaj de o frumusețe sălbatică, cu o mare albastră

ca ochii nimfei. În acest loc, pe care l-a numit Amalfi, a

construit un mormânt din smarald, ca mărturie eternă a iubirii lor.

O altă legendă descrie aceste locuri ca fiind adăpostul a trei sirene, Leocosia, Ligea și Partenope, care îi atrăgeau, cu cântecele lor, pe marinarii ce își pierdeau nu doar mințile, dar și viața. Se spune că singurii care au reușit să iasă nevătămați din aceste locuri blestemate au fost Ulise și oamenii lui. Ca să scape de magia cântecului lor dulce și ispititor, Ulise a înfundat cu ceară urechile mateloților, iar el s-a legat de catargul corăbiei, rămânând nemișcat, până când glasul sirenelor s-a pierdut în depărtare.

Un astfel de loc, născut parcă printr-o conspirație "norocoasă" a zeilor, nu putea să nu aibă și protecția unui sfânt, mai exact, sfântul Andrei, considerat și în zilele noastre, patronul spiritual al orașului Amalfi.

O legendă narează că, în noaptea de 27 iunie 1544, navele piratului Ariadeno Barbarossa se apropiau amenințătoare de Amalfi, pe care intenționau să-l atace și să-l distrugă. În momentul în care santinelele au dat alarma, locuitorii orașului s-au îndreptat spre capela în care se aflau relicvele Sfântului Andrei și s-au rugat ore întregi, până târziu, în noapte. Când totul părea pierdut, ca prin minune, s-a pornit o furtună teribilă pe mare, care a distrus toate navele. Piratul Barbarossa și-a pierdut viața, împreună cu întreaga sa armată.

Povestea relicvelor Sfântului Andrei este la fel de tulbure ca și istoria acestui oraș, considerat, până prin 1100, *regina mărilor*, pentru că domina peste celelalte trei republici maritime italienești (Genova, Pisa și Veneția). Potrivit

cronicilor, moaștele au fost transferate, de la Patras la Constantinopol, în jurul anului 357, pentru a fi introduse în Biserica Sfinților Apostoli, înălțată de împăratul Constantin. În perioada celei de-a patra Cruciade, în 1208, Cardinalul Pietro Capuano a furat relicvele Sf. Andrei de la Constantinopol și le-a adus la Amalfi. În 1460, o parte dintre ele au fost duse de către Papa Pius II, la Roma, și așezate în Catedrala San Pietro.

De sus, de pe colina cu priveliște paradisiacă, toate drumurile duc spre piața în care domină, maiestuoasă, Catedrala Sfântului Andrei, un complex monumental, construit într-un amestec de stiluri, romanic, arab, normand și remodelată, ulterior, cu elemente bizantine, gotice și baroce. Catedrala nouă a fost construită, în 1100, lângă vechea *Basilica del Crocifisso* (*Bazilica Crucifixului*), înălțată, în secolul al IX-lea, pe ruinele unui templu

antic. Curtea interioară, numită *Grădina Paradisului* (*Il Chiostro del Paradiso*), a fost construită în în 1268, în stil arab și normand, și a fost inițial un

cimitir, pentru nobilii amalfitani. Astăzi, e colțul de paradis în care proaspeții miri aleg să-și immortalizeze fericirea, între arcade și coloane albe, de o suplețe impresionantă.

Dacă vă aflați la Amalfi, în 27 iunie, de sărbătoarea sfântului Andrei (considerat aici și protectorul pescarilor), puteți asista la o procesiune religioasă emoționantă, în care bărbați îmbrăcați în cămăși roșii, poartă statuia sfântului (numit de către amalfitani, în mod familiar, *o' viecchio, bătrânul*), pe străzile orașului, până jos, în port, unde așteaptă pescarii, care ridică pe umeri statuia și se întorc în piață, pentru ca apoi să urce cele 62 de trepte înalte ale Domului și să depună statuia în catedrală. Odată ajunși în biserică, pescarii așază, în semn de recunoaștere, pentru minunile săvârșite de Sfântul Andrei, pește proaspăt sau peștișori din lemn și fier.

Din 1544, anul în care sfântul Andrei a săvârșit miracolul, salvând Amalfi, sfântul protector a fost mereu celebrat de către locuitorii orașului: în vremurile sale de glorie, când număra peste 60.000 de locuitori și era considerat *cel mai prosper oraș longobard, cel mai nobil, cel mai ilustru și îmbelșugat*, dar și în perioada sa de decădere, care a durat câteva secole, culminând, în 1643, cu epidemia de ciumă care a redus drastic populația.

Amalfi și întreaga coastă au renăscut abia după 1800, când regele din Napoli, Joseph Bonaparte (fratele lui Napoleon Bonaparte), cucerit de frumusețea acestor locuri, a decis să construiască o stradă care să lege Napoli de Coasta amalfitană. Strada a fost inaugurată în 1854 și este considerată, și astăzi, una dintre cele mai frumoase din lume. De-a lungul timpului, a fost străbătută de milioane de turiști, dintre care mulți, iluștri, de la Goethe, Wagner (care a compus aici opera *Parsifal*) și Ibsen (care a scris, la Amalfi, piesa de teatru *Casa păpușilor*), la Virginia Woolf, André Gide și Salvatore Quasimodo. Ajunși aici, probabil, în

căutarea inspirației, au descoperit și ei, la fel ca mine,

paradisul terestru.